

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum: 2021-10-12
Justeringsdatum: 2021-10-12
Anslagsdatum: 2021-10-14

§ 197 Svar på remiss från Region Örebro län om regional utvecklingsstrategi för Örebro län 2022-2030

Ärendenummer: Ks 875/2021
Handläggare: Anders Edlund

Ärendebeskrivning

Region Örebro län har inkommit med en remiss till Örebro kommun gällande förslag till Regional utvecklingsstrategi (RUS) för Örebro län 2022 – 2030. Den regionala utvecklingsstrategin ska ses över vart fjärde år. Nuvarande RUS, ”Tillväxt och hållbar utveckling – Regional utvecklingsstrategi för Örebro län 2018 – 2030”, är antagen 2018. Region Örebro län har nu genomfört en översyn av strategin och i dialog med partnerskapet för regional utveckling har Region Örebro län beslutat att inte göra en ny RUS utan att behålla strukturen i nuvarande RUS och att göra nödvändiga uppdateringar.

Remissen ska besvaras senast 30 september men Örebro kommun har beviljats förlängd svarstid till 12 oktober. Ett preliminärt svar ska dock vara inlämnat till 30 september.

Beslutsunderlag

Remiss – Regional utvecklingsstrategi för Örebro län 2022 – 2030.
Tjänsteskrivelse, daterad 2021-08-23.
Yttrande, daterat 2021-08-24 (rev. 2021-10-11)

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till Kommunstyrelsen:

1. Förslag till yttrande antas och överlämnas till Region Örebro län.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Yrkande

Anders Åhrlin (M) yrkar bifall till Moderaternas förslag på tillägg i yttrandet till Region Örebro län om regional utvecklingsstrategi för Örebro län 2022-2030.

Proposition

Ordförande John Johansson (S) finner att det finns två förslag till beslut, det vill säga Kommunstyrelseförvaltningens förslag respektive Moderaternas förslag på tillägg i yttrandet. Ordföranden ställer dessa mot varandra och finner att Kommunstyrelsen beslutar enligt Kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar:

1. Förslag till yttrande antas och överlämnas till Region Örebro län.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Reservation

Anders Åhrlin (M), Maria Haglund (M), Johan Kumlin (M) och Cecilia Askerskär Philipsson (M) reserverar sig skriftligt mot beslutet till förmån för Moderaternas förslag på tillägg i yttrandet.

Yttrande - Regional utvecklingsstrategi för Örebro län 2022-2030 Ert dnr: 21RS5939

Örebro kommun har erbjudits att inkomma med synpunkter på förslag till Regional utvecklingsstrategi för Örebro län 2022-2030. Nedan följer kommunens kommentarer.

Generella kommentarer

När det gäller de övergripande beskrivningarna av vad som är nytt i ombearbetningen av utvecklingsstrategin tycker Örebro kommun att dessa justeringar är bra. Det är positivt att målskrivningarna utvecklas på ett sådant sätt att alla prioriterade områden förväntas styra mot alla målområden. Det ligger i linje med föreställningen om det odelbara. Det är också positivt med fler effektmål rörande det övergripande målet God resurseffektivitet. Det skapar en bättre balans mellan de övergripande målområdena. Det är också bra att landsbygdspolitiken kommer med inom politikområdet hållbar regional utveckling och att frågan om digitalisering integreras i hela RUS.

Det anges flera specifika, mätbara mål (indikatorer). Örebro kommun vill gärna se en tydligare hänvisning till nationella mål eller Agenda 2030 i de fall de finns och, om sådana inte finns, i text förklara hur målnivåerna har satts. Det viktiga är att kunna skilja på mål som är beslutade nationellt och mål som är regionala. Beskrivningen av målhierarkin på s. 8 kan också kompletteras med att andra nationella dokument som kan innehålla viktiga målsättningar.

Det finns flera nya mål på området "...god resurseffektivitet" (sid. 13). Det är positivt med den ökade balansen mellan målområdena och de nya effektmålen med tillhörande indikatorer är bra. Generellt saknas dock ett fokus på betydelsen av regionala nätverk och arbetsgrupper och att dessa sannolikt krävs för att kunna gå från ord till handling. Kanske bör dokumentet även peka på betydelsen av sådan samverkan? Det skulle även vara möjligt att tänka sig indikatorer för, samt uppföljning av, just samverkan och samverkansformer eftersom det har så stor betydelse.

Örebro kommun vill också framhålla att förord och andra övergripande texter bör inkludera skrivningar om mänskliga rättigheter vilka är grundpelare för att nå en hållbar utveckling. Hållbar utveckling uppnås i ett

samhälle där inkludering, jämlikhet, medskapande, ansvarstagande och icke-diskriminering råder.

Likaså bör insikten om behovet av en ökad takt i omställningarna förstärkas i texten. När det gäller snabb omställning bör de erfarenheter som gjorts i samband med pandemin kunna komma till nytta även i omställningen till en hållbar samhällsutveckling.

Ett perspektiv som blivit viktigare är attraktiva boendemiljöer. Pandemin har genererat en högre grad av distansarbete och därmed mer vistelse i bostaden. Föreställningen om vad som gör boendemiljöer attraktiva är ett perspektiv som behöver uppmärksammas mer, avsett om de finns i staden, den mindre orten eller på landsbygden. Det blir viktigt att uppmärksamma bostädernas närområden och vad det innebär för samhällsplaneringen att dessa områden ökar i betydelse för människor. Pandemin har också haft betydelse för regionala flyttkedjor och det är viktigt att uppmärksamma vad det kan få för möjliga effekter.

Med det sagt är det viktigt att betona att även om arbetsmarknaden förändras så är en stor andel arbeten fortfarande sådana som är beroende av lokalitet och där distansarbete inte är aktuellt.

Det vore positivt om strategin hade en tydlig koppling till de nationella målen för kulturmiljöarbetet, "Kulturmiljöns mångfald". Kulturarven är en viktig resurs för regionen och dess utveckling utifrån många aspekter; social hållbarhet och demokrati, besöksnäring, rekreation, goda livsmiljöer, kunskapsuppbyggnad och resurshushållning.

På liknade sätt bör strategin ha en tydligare koppling till Sveriges 10 friluftsmål, som anger att friluftslivet ger oss hälsa, naturförståelse och regional utveckling.

Strategins strukturbilder har stora likheter med Örebro kommuns översiktsplan. I detta sammanhang bör strukturbilderna utvecklas i ett storregionalt perspektiv där Skaraborg och Skövde adderas. Likaså bör logistikutveckling i stråket mot Norrköping synliggöras.

Örebro kommun vill också uppmärksamma frågan med stärkt infrastruktur för elförsörjningen. Säker framtida energiförsörjning är på flera sätt en strategiskt viktig och helt avgörande faktor för att kunna ställa om till ett socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbart samhälle. Idag ser vi en kraftigt tilltagande elektrifiering i hela samhället och vi vet att prognoserna idag anger ett kraftigt ökat elbehov. RUS i sin nuvarande skrivning pekar också på behovet av ökad automatisering och elektrifiering hos näringslivet liksom hos transportsektorn. RUS anger att länet idag har en god elkraftsförsörjning och att den idag utgör en konkurrensfördel.

Örebro kommun vill därför, inför framtida nyskrivningar eller omarbetningar av RUS, se att frågan om elkraftsförsörjningen i länet lyfts fram på ett tydligare sätt. Elförsörjningen riskerar att bli ett problemområde i framtiden om inte infrastrukturen byggs ut. Detta skulle påverka länets möjligheter att uppnå många av de övriga målsättningarna i RUS. Därför är det viktigt att länet medvetet arbetar med att säkra en tillräcklig infrastruktur för det ökade elbehovet.

Detta behöver göras inom ramen för en regional samverkan i Örebro län. Önskvärt är också att det kan ske tillsammans med andra län i Mälardalsregionen. Framst handlar det om att säkra en tillräcklig utbyggnad av infrastrukturen. Det gäller såväl transmissionsnätet som de lokala distributionsnäten. En bredare samverkan skulle sannolikt öka chanserna att påverka de nationella aktörer som ansvarar för infrastrukturen. Frågan om en säkrad infrastruktur för elkraftsförsörjningen får gärna formuleras som ett effektmål i kommande RUS eftersom vi bedömer att den kommer vara så avgörande.

Specifika kommentarer

I kapitel två med syfte (sid. 8-9) tycker Örebro kommun att det är kloka kompletteringar som görs. Dessa kommer öka förståelsen för texten och bidra till att läsaren kan sätta utvecklingsstrategin i sitt sammanhang. I illustrationen bör dock framgå att det finns fler styrande regelverk på nationell nivå.

I kapitel tre med ”Vision och mål” (sid. 10) beskrivs det etiska förhållningssättet i det regionala utvecklingsarbetet. Örebro kommun menar att texten bör framhålla att myndigheter har skyldigheter att tillgodose människors rättigheter snarare än att det ska handla om ett etiskt förhållningsätt eller värdegrundsarbete. Ett förslag till rubrik och text är: ”Rättighetsbaserat arbetssätt i det regionala utvecklingsarbetet. Varje människa ska ses som rättighetsbärare och betraktas som unik och okränkbar. Det är nyckeln till ett rättvist, jämlikt och jämställt län där medborgarnas olikheter och olika behov blir tillgodosedda och där ingen lämnas utanför. Det är därför en del av det offentligas ansvar, att utifrån individuella förutsättningar säkerställa grundläggande rättigheter och jämlika livsvillkor.”

Effektmål och indikatorer för hög och jämlik livskvalitet bör inkludera en uppföljning utifrån de olika diskrimineringsgrunderna. Ett exempel på hur jämförelsen kan göras är att inkludera en jämförelse mellan Liv och hälsa ung med Liv och hälsa ung särskola. Det är viktigt att analyserna inkluderar fler grunder än kön, som könsidentitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder och socioekonomisk tillhörighet.

För indikatorn ”Övergång till högre studier” (sid. 11) har en stor förändring skett sedan ursprungsdokumentet som angav 45 procent till år 2030. Här bör man eventuellt sätta målsättningen högre.

För indikatorn ”Jordbruksmark” (sid. 11) anges att andelen ska öka. Det är oklart om detta ens är möjligt med utgångspunkt i de markanvändningsanspråk som finns i respektive kommuns översiktsplaner. Går det att förtydliga hur detta ska ske?

För indikatorn ”Bostadsmarknad i balans” (sid. 12) bör källan övervägas. Om indikatorn är från Boverkets bostadsmarknadsenkät är det en trubbig indikator eftersom den baseras på uppskattningar i de olika kommunerna som har olika förutsättningar för en systematiserad hantering. Kan Delmos nya socioekonomiska index och Segregationsbarometern vara ett komplement för att få bättre jämförelser och uppföljningsmöjligheter? Behövs en fördjupad beskrivning av vad som skapar balans och vad den

består i (tillgång och blandning av hustyper och upplåtelseformer och hur de är fördelade geografiskt)?

För indikatorn ”Förorenade områden” (sid. 13) bör övervägas om det istället ska mätas yta snarare än antal områden.

När det gäller målet ”Ökad biologisk mångfald” (sid. 13) har Sverige anslutit sig till en global koalition för skydd av biologisk mångfald som vill se globala mål för 30 procent skydd av land och hav. Denna andel ligger långt över de föreslagna effektmålen i RUS.

Indikatorerna för ”God vattenförsörjning” som effektmål bör övervägas (sid 13). Status på grundvatten som indikator kan ifrågasättas av flera skäl. Dels för att det är fler invånare i regionen som får sitt dricksvatten från ytvattentäkter än från grundvattenförekomster. Dessutom är kunskapen om grundvatten väldigt dålig och den höga andelen förekomster med god status beror på att man inte har tillräckligt med data för att kunna göra en annan bedömning och statusen därför sätts som "god" som defaultvärde.

I avsnittet med ”Viktiga perspektiv” (sid. 14) är det mycket positivt med justeringen av begrepp och ett något bredare perspektiv där även begreppet resiliens finns med. Kopplingen mellan målen på föregående sidor och de viktiga perspektiv som beskrivs skulle kunna göras ännu tydligare. Tydligast koppling finns mellan målområdet ”hög och jämlik livskvalitet” och de olika perspektiven.

Perspektivet ”Att tänka nytt” känns bra och omfamnar flera viktiga aspekter utöver digitalisering.

Ett förslag i avsnittet ”Viktiga perspektiv” är att rubriken ”Inkludering” ändras till *Mänskliga rättigheter och delaktighet* och att texten i större utsträckning fokuserar hög och jämn livskvalitet i livets alla delar så att det inte blir för stort fokus på arbetslivet.

I kapitel fyra ”Örebro län och omvärlden” (sid. 16) är det något otydligt hur stycket ska läsas. Beskrivningen av de s.k. megatrenderna är kortfattad och sedan kommer läsaren direkt ner i olika områden som megatrenderna påverkar i vårt län. Sammantaget blir skrivningarna korta och svåra att ta till sig som läsare.

I skrivningarna om hur pandemin påverkat (sid. 16) får gärna betonas att pandemin i många fall lett till att även våldsutsatta blivit ännu mer utsatta och att vissa typer av våld och förtryck hittat nya former. Likaså har våldet mot barn och personer med funktionsnedsättningar ökat.

I avsnittet om klimatutmaningen (sid. 17) bör skrivningarna tydligare framhålla utmaningens dignitet och brådskande karaktär. Avsnittet är också med den utgångspunkten väl kort. Resonemanget skulle t.ex. kunna utökas med att vi behöver bli transporteffektiva med en strävan att varje person ska resa mindre i snitt och kräva färre transporter (inklusive varufrakt) i snitt.

Likaså under rubriken ”Städerna växer...” (sid. 18) är skrivningen allt för försiktig. Vi kan konstatera att bredbandstillgången säkert påverkar företag och människor.

I kapitel 5.1 *Näringsliv och entreprenörskap* under avsnittet ”Attraktionskraft driver nya hållbara etableringar” (sid. 21) betonas särskilt

logistik, infrastruktur och industri. Här bör även framhållas den mycket viktiga tjänstesektorn med stor potential avseende t.ex. ICT-bolag. Det finns en stark tradition inom just tjänstesektorn som tillsammans med Örebro Universitet strategiska arbete inom bl.a. AI leder till stärkta konkurrensfördelar i miljöer där den tillämpas, men också stor potential att utvecklas till en egen nyckelbransch med sin kompetens och innovationsförmåga. Just tjänstesektorn är också drivande för ökat kunskapsinnehåll och hög internationaliseringsgrad.

Även det offentliga lokala service vid företagsetableringar och investeringar bör lyftas under samma rubrik. Likvärdiga förutsättningar och en hög kvalitet av service borgar för ökad attraktivitet för nya företag att etablera sig i länet.

Örebro kommun vill också framhålla betydelsen av den attraktiva platsen. För att attrahera nya etableringar och skapa livskraftiga miljöer för företag behövs människor som har förutsättningar att leva ett gott liv och ta del av god samhällsservice. Där spelar den attraktiva platsen, i det här fallet regionen, en fundamental roll. Länet kan med hela sin bredd erbjuda mycket attraktiva livsmiljöer för olika människor i olika levnadssituationer och därigenom vara en plats där människor vill leva. Dessa miljöer kan dock förbättras och på så sätt skapa förutsättningar för nya företagsetableringar och investeringar. Att skapa sådan attraktiva platser blir beroende av de regionala aktörernas förmåga att skapa en hållbar och jämställd samhällsutveckling i hela regionen.

Under ”Konkurrenskraftigt hållbart näringsliv” (sid. 21) lyfts kvinnors ökande företagande fram. Det är positivt att jämställdheten ökar inom näringslivet men det är viktigt att betona att såväl män som kvinnor behöver vara entreprenöriellt aktiva i framtiden.

Under rubriken ”Strategiska inriktningar” (sid. 21) bör även utbildning och kunskapsöverföring nämnas som en strategisk inriktning för att ge unga entreprenörer förutsättningar att starta, driva och utveckla hållbara företag.

Under rubriken ”Bostadsförsörjning och attraktiva miljöer” (sid. 34) beskrivs svårigheterna att bygga. Örebro kommun gör bedömningen att vi har byggt tillräcklig mängd bostäder under många år i Örebro kommun (mkt tack vare Örebromodellen och ett stort kommunalt markägande med bra planberedskap för bostäder), men kommunen har däremot inte lyckats förse marknaden med bostäder som fler har möjlighet att efterfråga. Det är inte enbart genom nyproduktion som efterfrågan kan tillgodoses. Med växande klyftor i samhället behöver tillgången till bostäder för de mest socioekonomiskt utsatta öka, vilket inte kan lösas med nyproduktion. Det råder alltså ett glapp mellan behov och tillgång, något som inte med enkelhet kan lösas av kommunen själv utan behöver stödjas upp av nationella bostadspolitiska insatser och andra insatser som minskar den socioekonomiska segregationen. Delmos årsrapport Segregation i Sverige visar på ökade socioekonomiska klyftor som speglas av den skeva bostadsmarknaden om finns i Örebro, i länet och i landet. Även i de kommuner som behöver bygga nya bostäder behövs alltså byggandet kompletteras med andra åtgärder på olika nivåer.

Örebro instämmer i beskrivningen under rubriken ”Strategiska inriktningar” (sid. 35) att det finns ett behov av att etablera en regional samverkan kring fysisk planering snarare än att inrätta regionala planeringsorgan.

I avsnittet ”Från ord till handling” (sid. 42) betonas uppföljning och vikten av att koppla ihop sektorer och att tänka nytt. Örebro kommun vill också framhålla vikten av att gemensamma analyser och bedömningar som grund för nya åtgärder kan vara ett viktigt verktyg för att gå från ord till handling. Därför skulle texten kunna innehålla en tydligare beskrivning hur ett sådant arbete skulle kunna gå till och hur regionen avser att arbeta med uppföljning och analys.

Struktur och formalia

Strategins läsbarhet skulle gynnas av en tydligare röd tråd mellan de olika kapitlen och områdena. Det skulle kunna bli tydligare hur de strategiska inriktningarna förhåller sig till och hänger ihop med effektmålen.

När det gäller formalia finns inga stora problem att peka på. I några avsnitt finns ofullständiga meningar, t.ex. under rubriken ”Inkludering” (sid. 15) är mening nr två ofullständig.

John Johansson (S)
Kommunstyrelsens ordförande
Örebro kommun